

HỖ TRỢ ĐỒNG NGHIỆP TRONG PHÁT TRIỂN CHUYÊN MÔN TẠI CÁC TRƯỜNG MẦM NON

Mai Đức Long
Trường Đại học Tiền Giang

Tóm tắt: Bài báo đề cập đến vai trò quan trọng của việc hỗ trợ đồng nghiệp trong phát triển chuyên môn giáo dục mầm non, nhằm đáp ứng yêu cầu ngày càng cao của ngành giáo dục và xã hội. Nghiên cứu tập trung vào các nội dung hỗ trợ như đổi mới phương pháp giảng dạy, nghiên cứu thực nghiệm, và tham gia các cuộc thi chuyên môn. Đồng thời, bài báo cũng phân tích các hình thức hỗ trợ hiệu quả như sinh hoạt tổ chuyên môn, tư vấn chuyên môn, bồi dưỡng trực tiếp và trực tuyến, cùng với các kỹ năng cần thiết như lắng nghe, phản hồi tích cực, tạo động lực, làm việc nhóm, giải quyết xung đột và giao tiếp sư phạm. Kết quả nghiên cứu khẳng định rằng việc hỗ trợ đồng nghiệp không chỉ nâng cao năng lực chuyên môn mà còn góp phần xây dựng môi trường giáo dục lành mạnh và phát triển bền vững.

Từ khóa: Hỗ trợ đồng nghiệp, phát triển chuyên môn, giáo dục mầm non, kỹ năng sư phạm, đổi mới phương pháp.

SUPPORTING COLLEAGUES IN PROFESSIONAL DEVELOPMENT AT PRESCHOOLS

Mai Duc Long
Tien Giang University

Abstract: The article highlights the significance of peer support in the professional development of early childhood education teachers to meet the increasing demands of the education sector and society. The study focuses on key support areas such as innovative teaching methods, practical research, and participation in professional competitions. It also examines effective support methods, including professional group meetings, peer consultations, direct and online trainings, alongside essential skills like active listening, constructive feedback, motivation, teamwork, conflict resolution, and pedagogical communication. The findings emphasize that peer support not only enhances professional competencies but also fosters a healthy educational environment and sustainable development.

Keywords: Peer support, professional development, early childhood education, pedagogical skills, innovative methods.

Nhận bài: 15/04/2025

Phản biện: 17/05/2025

Duyệt đăng: 21/05/2025

I. ĐẶT VẤN ĐỀ

Trước yêu cầu đổi mới của giáo dục mầm non hiện nay, bên cạnh hoạt động tự học, tự bồi dưỡng của giáo viên, tổ chức hoạt động hỗ trợ giáo viên mầm non phát triển năng lực chuyên môn đáp ứng yêu cầu ngày càng cao của cấp học và nhu cầu của xã hội là trách nhiệm của cơ sở giáo dục mầm non nói riêng, ngành giáo dục nói chung. Từ đặc thù trong lao động của giáo viên mầm non, là người thường xuyên phải tiếp xúc với trẻ nhỏ đòi hỏi giáo viên phải có chuyên môn, nghiệp vụ vững vàng, vừa yêu trẻ, vừa có tinh thần trách nhiệm cao trong công việc. Năng lực chuyên môn của giáo viên mầm non được thể hiện đặc trưng ở việc phải sử dụng hiệu quả hệ thống kiến thức, kỹ năng nghề nghiệp và hệ thống năng lực thực hiện các chuẩn mực đạo đức, văn hoá nghề nghiệp trong hoạt động chăm sóc giáo dục trẻ em tại cơ sở giáo dục mầm non.

Năng lực hỗ trợ đồng nghiệp trong phát triển chuyên môn giáo dục mầm non là một yếu tố quan trọng trong công việc nâng cao chất lượng giáo dục và phát triển nghề nghiệp cho giáo viên. Việc hỗ trợ đồng nghiệp không chỉ giúp họ cải thiện kỹ năng chuyên môn mà còn thúc đẩy sự phát triển bền vững nhà trường.

II. NỘI DUNG NGHIÊN CỨU

2.1. Nội dung hỗ trợ đồng nghiệp trong phát triển chuyên môn

Nội dung hỗ trợ đồng nghiệp phát triển chuyên môn của giáo viên mầm non theo chuẩn nghề nghiệp quy định tại chương III Quy định ban hành kèm Thông tư số 26/2018/TT-BGDĐT của Bộ trưởng Bộ GDĐT ngày 08/10/2018 về việc ban hành quy định chuẩn nghề nghiệp giáo viên mầm non bao gồm 5 tiêu chuẩn với 15 tiêu chí. Mức của tiêu chí là cấp độ đạt được trong phát triển phẩm chất, năng lực của mỗi tiêu chí; có 03 mức đối với mỗi tiêu chí theo cấp độ tăng dần: mức đạt, mức khá và mức tốt; mức cao hơn đã bao gồm các yêu cầu ở mức thấp hơn liền kề:

Tiêu chuẩn về phẩm chất nhà giáo

Tiêu chuẩn về phát triển chuyên môn, nghiệp vụ;

Tiêu chuẩn về xây dựng môi trường giáo dục;

Tiêu chuẩn phát triển mối quan hệ giữa nhà trường, gia đình và cộng đồng;

Tiêu chuẩn về sử dụng ngoại ngữ (hoặc tiếng dân tộc), ứng dụng công nghệ thông tin, thể hiện khả năng nghệ thuật trong hoạt động nuôi dưỡng, chăm sóc, giáo dục trẻ em.

Việc thực hiện các nội dung hỗ trợ giáo viên mầm non phát triển chuyên môn được thực hiện theo chức năng nhiệm vụ của cán bộ quản lý, giáo

viên mầm non cốt cán. Ngoài ra, nội dung hỗ trợ đồng nghiệp phát triển chuyên môn giáo dục mầm non bao gồm hệ thống năng lực chuyên môn chăm sóc giáo dục trẻ của giáo viên mầm non theo yêu cầu thực tiễn được thể hiện trong kế hoạch bồi dưỡng phát triển năng lực nghề nghiệp của giáo viên, đáp ứng mục tiêu giáo dục của cơ sở giáo dục mầm non, địa phương theo từng năm học.

Nội dung trọng tâm cần hỗ trợ:

Hỗ trợ về chuyên môn: trọng tâm về đổi mới phương pháp và hình thức tổ chức các hoạt động; Cách thức cập nhật thông tin trong thực hiện chương trình giáo dục; Thiết kế các kế hoạch tổ chức hoạt động chăm sóc, giáo dục trẻ, phát triển và tổ chức thực hiện chương trình; Bồi dưỡng kiến thức cho trẻ có nhu cầu đặc biệt...

Hỗ trợ thực hiện các nghiên cứu, thực nghiệm đổi mới giáo dục mầm non, sáng kiến kinh nghiệm: Xác định vấn đề nghiên cứu, cải tiến, đổi mới trong tổ chức hoạt động chăm sóc, giáo dục trẻ; Thu thập số liệu đảm bảo tính chính xác, khách quan; Phân tích số liệu và thực hiện thay đổi về phương pháp chăm sóc, giáo dục trẻ.

Hỗ trợ trong quá trình tham gia các cuộc thi, hội thi nhằm nâng cao chất lượng chăm sóc, giáo dục trẻ và năng lực chuyên môn của từng giáo viên mầm non, cán bộ quản lý do nhà trường và các cấp tổ chức.

2.2. Một số hình thức hỗ trợ đồng nghiệp trong phát triển chuyên môn giáo dục mầm non

2.2.1. Hỗ trợ đồng nghiệp thông qua sinh hoạt tổ chuyên môn dựa trên nghiên cứu bài học

Sinh hoạt chuyên môn theo nghiên cứu bài học giúp giáo viên mầm non tập trung phân tích các nội dung liên quan đến trẻ, không tập trung vào việc đánh giá giờ dạy, xếp loại giáo viên mầm non mà nhằm khuyến khích giáo viên tìm ra nguyên nhân tại sao trẻ chưa đạt kết quả như mong muốn và tìm ra biện pháp hiệu quả để nâng cao chất lượng dạy học, tạo cơ hội cho trẻ được tham gia vào quá trình học tập; giúp giáo viên mầm non có khả năng chủ động điều chỉnh nội dung, phương pháp dạy sao cho phù hợp với từng đối tượng trẻ.

2.2.2. Hỗ trợ đồng nghiệp thông qua tư vấn chuyên môn

Sự phát triển chuyên môn có hiệu quả nhất được diễn ra trong công việc hằng ngày của các giáo viên mầm non. Đây là mô hình hoạt động tương tác giữa các GV với nhau. Phát triển chuyên môn dựa trên nhóm/lớp học thông qua mô hình hướng dẫn đồng nghiệp giúp các nhà giáo viên mầm non phân tích dữ liệu, kết quả phát triển của trẻ để xác định các vấn đề khó khăn của trẻ, đưa ra và áp dụng kịp thời các giải pháp để giải quyết các nhu cầu của trẻ em.

2.2.3. Hỗ trợ đồng nghiệp qua tổ chức khóa bồi dưỡng, tập huấn trực tiếp

Các chương trình tập huấn gồm: mục tiêu, hoạt động, và kết quả mong đợi. Các kết quả này thường là sự phát triển về kiến thức, kỹ năng, nhận thức cho đối tượng tham gia bồi dưỡng. Điều quan trọng là các buổi tập huấn phải giúp phát triển tư duy cho giáo viên, tạo điều kiện cho giáo viên tìm hiểu các vấn đề liên quan đến lý thuyết, làm mẫu, quan sát, góp ý và tiếp tục tư vấn tại nơi làm việc của họ.

2.2.4. Hỗ trợ đồng nghiệp thông qua tổ chức bồi dưỡng trực tuyến

Sử dụng các thiết bị công nghệ thông tin, phần mềm, học liệu điện tử và mạng viễn thông hỗ trợ các hoạt động tập huấn, bồi dưỡng nhằm đổi mới nội dung, phương pháp và hình thức tổ chức bồi dưỡng, gia tăng hiệu quả công tác bồi dưỡng nâng cao năng lực ứng dụng công nghệ thông tin trong chăm sóc, giáo dục trẻ nói riêng, phát triển năng lực chuyên môn nói chung cho giáo viên.

2.3. Một số kỹ năng hỗ trợ đồng nghiệp trong phát triển chuyên môn giáo dục mầm non

2.3.1. Kỹ năng lắng nghe

Lắng nghe tích cực là cách lắng nghe và đáp trả phù hợp, thể hiện sự chú ý, quan tâm, thấu hiểu của người hướng dẫn đến các vấn đề của giáo viên mầm non.

Kỹ năng lắng nghe bao gồm: Nhắc lại, diễn đạt lại, tóm tắt, phản ánh. Lắng nghe giúp người hướng dẫn hiểu được các thông điệp, cảm xúc, quan điểm của giáo viên mầm non, tăng khả năng thấu hiểu và tin tưởng lẫn nhau.

Người hướng dẫn có kỹ năng lắng nghe tốt sẽ tạo dựng sự tin tưởng và tôn trọng lẫn nhau, tạo môi trường an toàn, khai thác được những thông tin quan trọng, hỗ trợ cho việc giải quyết các vấn đề liên quan đến nghề nghiệp, chuyên môn, qua đó giúp giáo viên mầm non được giải tỏa cảm xúc, giảm căng thẳng, thoải mái hơn trong việc cung cấp thông tin, từ đó có những hướng dẫn, tư vấn một cách hiệu quả hơn.

2.3.2. Kỹ năng phản hồi tích cực

Phản hồi là việc nói lại bằng từ ngữ của mình, hoặc nhắc lại một cách cô đọng hoặc làm rõ hơn vấn đề mà giáo viên mầm non đang trình bày và đạt được sự tán thành của họ.

Phản hồi có ý nghĩa: Giáo viên cảm thấy mình được lắng nghe, có người hiểu mình, từ đó muốn bộc lộ nhiều hơn, cảm thấy được tôn trọng và thoải mái hơn để nói lên những vấn đề khó khăn trong công việc của mình. Người hướng dẫn sẽ chắc chắn được rằng mình không hiểu sai, suy diễn sai vấn đề.

Khi đưa ra phản hồi cần lưu ý dựa trên hành vi chứ không phải nhận định về con người, phản hồi

về cả hai mặt tích cực lẫn tiêu cực, phản hồi mang tính chia sẻ ý tưởng và thông tin sẽ tốt hơn nhiều so với khuyên nhủ, phán xét, khuyên nghị.

2.3.3. Kỹ năng tạo động lực

Tạo động lực làm việc cho giáo viên là khả năng vận dụng hiệu quả các hiểu biết về nhu cầu của giáo viên và cách thức tạo động lực làm việc để lựa chọn và tiến hành tác động phù hợp nhằm tăng tính tích cực của giáo viên vì mục tiêu chung của nhà trường

Các công việc cụ thể: Tạo động lực làm việc cho giáo viên thông qua tác động vào các nhu cầu (nhu cầu tồn tại, liên kết và giao tiếp, nhu cầu được tôn trọng, nhu cầu tự khẳng định); Tạo động lực làm việc qua tấm gương của chính người hướng dẫn, cán bộ quản lý (tận tâm, tinh thần trách nhiệm, thái độ sống tích cực)

Như vậy, tạo động lực sẽ thúc đẩy giáo viên mầm non làm việc đạt hiệu quả, thúc đẩy tính sáng tạo và nâng cao năng lực hoạt động, giúp bản thân mỗi giáo viên tự hoàn thiện bản thân đáp ứng yêu cầu ngày càng cao trong giáo dục mầm non, bồi đắp tình yêu nghề, đạo đức nghề nghiệp của giáo viên mầm non

2.3.4. Kỹ năng làm việc nhóm

Là thực hiện thành thạo và có kết quả một hoặc một số hành động nào đó của các giáo viên trong nhóm trên cơ sở vận dụng những kiến thức, kinh nghiệm phù hợp với bối cảnh và điều kiện cụ thể nhằm phối hợp hiệu quả với nhau để giải quyết vấn đề đặt ra, đạt được mục tiêu chung của nhóm

Ý nghĩa hoạt động nhóm: đối với nhà trường: tăng hiệu quả và chất lượng chăm sóc, giáo dục trẻ, giúp tổ chức phát triển; đối với cấp quản lý: ít căng thẳng và áp lực để hoàn thành mục tiêu và công tác quản lý nhóm dễ dàng hơn quản lý từng cá nhân; đối với cá nhân mỗi giáo viên mầm non: giảm áp lực, sự lo lắng khi thực hiện mục tiêu lớn hoặc vấn đề chuyên môn hạn chế, có nhiều kinh nghiệm và tạo sự đoàn kết trong nhóm/tổ chức, nhiều động lực và năng suất lao động tăng...

2.3.5. Kỹ năng giải quyết xung đột

Xung đột là sự đối lập về những nhu cầu, giá trị và lợi ích trong đó một bên nhận ra rằng quyền lợi của mình hoặc đối lập hoặc bị ảnh hưởng tiêu cực bởi một bên khác.

Các cấp độ xung đột trong trường mầm non: Xung đột nội tại của một cá nhân (xung đột diễn ra trong nội tâm cá nhân, là ý tưởng, lí tưởng, suy nghĩ, cảm xúc, giá trị hoặc những động lực xung đột lẫn nhau). Xung đột giữa các cá nhân (do đối lập về tính cách, giao tiếp không hiệu quả và các giá trị khác biệt). Xung đột giữa các cá nhân với nhà trường và xung đột giữa các bộ phận trong trường. Bên cạnh đó, theo chức năng và nhiệm vụ thì giáo viên mầm non cũng có các xung đột đặc thù: xung đột với phụ huynh, xung đột với trẻ trong quá trình chăm sóc và giáo dục trẻ.

2.3.6. Kỹ năng giao tiếp sư phạm

Đây là kỹ năng cơ bản trong hoạt động sư phạm của giáo viên. Để thực hiện được nhiệm vụ của mình, giáo viên phải thường xuyên tiếp xúc với rất nhiều đối tượng trong môi trường sư phạm cũng như các tổ chức cộng đồng (giao tiếp với trẻ, phụ huynh, đồng nghiệp, lãnh đạo, các tổ xã hội tại địa phương). Do vậy hình thành và phát triển kỹ năng giao tiếp sư phạm cũng chính là quá trình nhằm đảm bảo tính hiệu quả trong lao động sư phạm của giáo viên.

Giáo viên mầm non cần nắm rõ các nguyên tắc, phương thức giao tiếp, ứng xử và vận dụng linh hoạt, khéo léo với từng đối tượng, hoàn cảnh và mục đích giao tiếp. Người hướng dẫn cần hình thành các kỹ năng trên để quá trình giao tiếp sư phạm có hiệu quả.

III. KẾT LUẬN

Hỗ trợ đồng nghiệp trong phát triển chuyên môn giáo dục mầm non được xem như hoạt động chung vừa là trách nhiệm, vừa là nghĩa vụ của nhà trường. Nhiệm vụ này có ý nghĩa hết sức quan trọng cả về chuyên môn và đạo đức nhà giáo đối với đội ngũ giáo viên, nhà quản lý để tạo ra môi trường giáo dục lành mạnh, thân thiện. Mặt khác, đây là cơ sở để các trường mầm non đào tạo, bồi dưỡng giáo viên mầm non, quan tâm xây dựng, phát triển chương trình giáo dục nhà trường, bồi dưỡng phát triển phẩm chất, năng lực nghề nghiệp của giáo viên mầm non. Qua đó có thể phát hiện các cán bộ, giáo viên, nhân viên có năng lực và phẩm chất tốt để khen thưởng hoặc bồi dưỡng, hỗ trợ, tạo mọi điều kiện thuận lợi để hoàn thành các nhiệm vụ chuyên môn./.

TÀI LIỆU THAM KHẢO

- [1]. Bộ Giáo dục và Đào tạo, Quy định về Chuẩn nghề nghiệp giáo viên mầm non (Ban hành kèm theo Thông tư số 26/2018/TT-BGDĐT ngày 26/ 10/2018).
- [2]. Hoàng Đức Minh, Nguyễn Thị Mỹ Trinh (2020). *Tài liệu bồi dưỡng theo tiêu chuẩn CDNGV mầm non Hạng II*, NXB Giáo dục.
- [3]. Hoàng Đức Minh, Nguyễn Thị Mỹ Trinh (2020). *Tài liệu bồi dưỡng theo tiêu chuẩn CDNGV mầm non Hạng III*, NXB Giáo dục.